

Fabeln om den fallfärdiga byggnaden

Ferdinand Domela Nieuwenhuis

1907

I en viss gata i en viss stad fanns det ett hus. Detta hus var förfallet. Vilket ögonblick som helst hotade det att störta in, och om det inträffat, skulle många familjer ha blivit begravna.

Husägaren var mycket girig.

Det tillstånd, som hans hus var uti, oroade honom inte det minsta; han frågade inte efter, om någon fara för dem, som bodde i huset, förefanns; däremot besatt han en utomordentlig punktlighet i fråga om hyrans inkrävande.

Flertalet av hyresgästerna voro enkla, hederliga, fast i det stora hela alltför naiva människor.

Då de hörde väggar knaka eller hörde en sten falla - förebud till det förestående instörtandet, - sade de till varandra att det betydde ingenting; för övrigt hade husägaren berättat, att det hade alltid varit så.

Emellertid hotade faran städse mer och mer; man märkte, att den enda orsak till det tillstånd, vari huset befann sig, låg i ägarens snålhet. Några hyresgäster började knota och de vräktes på laglig väg.

Det gick icke en dag, knappt en timme, utan att en olyckshändelse timade och av tämligen allvarlig natur.

Antalet av missnöjda växte, men husägaren var en fiffig man. Han förstod att utså tvedräkt mellan hyresgästerna; tvisterna blevo huvudsak, och själva huvudsaken glömde man, glömde husets bristfällighet.

Ägaren skrattade inom sig åt hyresgästernas dumhet.

Huset förföll mer och mer. Några fordrade reparationer.

Ägaren hade börjat bli ängslig.

Hans hyresgäster betalade visserligen punktligt, såsom förr, men de voro icke numera så undergivna.

Han försökte än en gång med ett sätt att lugna dem. Han lovade allt, vad de begärde, men gjorde ingenting.

Då kommo hyresgästerna tillsammans och en talade och sade: »Huset, som vi bor i, är ett olyckställe. Varje dag sker någon olyckshändelse. Några av oss ha följt sin far, sin mor, sin bror, sin syster, sitt barn till kyrkogården. Och den, som är skulden till alla dessa olyckor, det är ägaren, som blott tänker på hyran och aldrig på hyresgästerna. Skall det fortsätta så länge? Skola vi alltid vara lika enfaldiga och tåla det? Skola vi långa tider ännu föda och göra den där girigbuken allt rikare och därvid utsätta oss själva för faror av alla slag?» Många svarade högt och tydligt: »Nej, nej! Det är nog, det är nog!» »Nå», fortsatte han, »hör då på mig.» Och han visade på, att man måste fordra av ägaren, att han lät riva ned huset och uppföra en ny byggnad på ny grund, ty vad reparationsarbete som helst var alldeles lönlöst.

Många svuro att icke vila förr än huset var nedrivet. Och de igångsatte en livlig propaganda för denna idé. Olyckligtvis ägde de icke ordets och pennans vapen.

Grannar erbjödo dem sin tjänst, ty de kände talandets och skrivandets konst.

Några voro glada åt detta anbud.

Det var de naiva, som glömma så lätt. Andra däremot sade, att man skulle påminna sig att samma personer vid andra tillfällen också ställt sig till förfogande, utan att något därvid blivit uppnått. »Begagna då ert förstånd», sade de till sina grannar, »hur menar ni, att en människa som bor i ett solitt hus, som varken känner ett fallfärdigt hus, dess belägenhet eller faror, kan representera edra intressen?»

Till sådant tal ville man emellertid icke lyssna. Och herrarna, som bodde i präktiga, solida hus, blevo representanter för det gamla husets hyresgäster. De besökte husägaren, men kunde trots sina granna tal icke uppnå något som helst. Det måste utses flera ombud. Ägaren var rik, och många slogos om äran att bliva representant, för att kunna få avlägga ett besök hos honom. »Ser ni», så tycktes uppkomlingarna ropa till hela staden, då de besökte husägaren, »ser ni, vi stå i förbindelse med denna rika man.»

Från och med nu frågade man litet efter: »Vilka äro de förbättringar, som man har behov av?» - utan man frågade: »Vilka personer representera hyresgästernas intressen?»

Diskuterandet fortsatte alltjämt.

Hyresgästerna bo fortfarande i det gamla huset, som blir beständigt mera uselt, och ägaren ler åt hyresgästerna, som alltjämt betala sina hyror och göra honom allt rikare och rikare.

Det fallfärdiga huset är det nuvarande samhället.

Husägaren är bourgeoisin, den ägande klassen.

Hyresgästerna äro proletärerna.

Huset är ruttet, det måste rivas ned.

Bourgeoisin har icke något hjärta.

Proletärerna äro alldeles förslöade genom sitt beroende.

Striden om intressenas representerande leder alldeles bort ifrån målet.

Det är icke ett ombyte av personer, som vi behöva, utan hela samhällets nybyggnad från grund till tak.

Ingen kan garantera för att han skall vara bättre än andra, ty människan är resultatet av sin omgivnings förhållanden. Man andas icke ren luft i en fördärvad atmosfär.

Vi vilja ej, att slaven skall bli herre och herren slav, ty det är ett ombyte av personer och icke av system. Om det som i dag är ovanpå sjunker i morgon till botten, vari består då vinsten?

Hämnden tillhör gudarna; människorna måste visa, att de är gudarna överlägsna, och det göra de, om de grundlägga ett samhälle där allt lågt och uselt är förkvävt.

De eländigt försmäktande och de mätta och tillfredsställda förstå icke varandra, de leva tätt bredvid varandra, men den ena vet icke, hur den andra lever. Det är två folk i ett och samma land. Och om en lidande revolutionär blir en tillfredsställd halvöverklassare, så är han vida sämre än den, som är född överklassare. Det är skälet, varför proletariatet icke bör anförtro sina intressen åt ombud, representanter av överklassare eller arbetare som bliva halvöverklassare.

Att skapa ett samhälle, som ger plats åt och lycka till alla, det är socialismen.

Det Anarkistiska Biblioteket

Ferdinand Domela Nieuwenhuis
Fabeln om den fallfärdiga byggnaden
1907

Tidningen Brand #12 1907

www.anarkistiskabiblioteket.se